

OTVARANJE NOVIH RADNIH MJESTA U OKVIRU ORGANSKE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE SUTRAŠNJICE

Doc.dr. Husein Mehmedović, email: mehmedovic.gr@gmail.com

J.U.MSŠ „Gračanica“ 75320 Gračanica, BiH

Dr.sc. Goran Šijan, email: gsijan@ef.uns.ac.rs

Ekonomski fakultet Subotica, 24000 Subotica, Republika Srbija

MSc. MSc. Saša Gravorac, email: sasagravorac@gmail.com

J.P. Direkcija za izgradnju Grada Subotice“, 24000, Subotica, Republika Srbija

Doc.dr. Edin Ajanović, email: edin_ajanovic@yahoo.com

“Planjax akademija” 74260 Tešanj, BiH

MSc. Branko Veselinović, email: tvbranko@gmail.com

Radio Televizija Srbije, 11000 Beograd, Republika Srbija

Sažetak: Organska poljoprivredna proizvodnja sutrašnjice u uslovima neprekidnog ekonomskog razvoja dobiva sve veći značaj naročito kod savremenih potrošača poljoprivrednih proizvoda u skoro svim zemljama svijeta. Koristeći iskustva poljoprivrednih proizvođača organske hrane razvijenih zemalja, bosanskohercegovački poljoprivredni proizvođači imaju priliku da otvore nova radna mjesta i da uđu u proces proizvodnje organske hrane na principima japanskih „Taikei“ poljoprivrednih proizvođača. Prezentirani model predstavlja teorijsko-metodološku osnovu proizvodnje organske hrane u Bosni i Hercegovini koju treba da organizuju „Lokalne poljoprivredne zadruge“ u čijem sastavu posluju „Organiko“ poljoprivredna udruženja koja posluju na principu poslovanja „Taikei“ organskih proizvođača hrane. Zadatak „Organiko“ poljoprivrednih udruženja je da osmisle, organizuju, pokrenu, prate rad, vrše edukaciju proizvođača i snabdjevaju kupce željenim organskim poljoprivrednim proizvodima. Završni dio rada se bavi načinom distribucije i sadržajem paketa organske hrane koja se plasira kupcima na kućnu adresu. Da bi ova proizvodnja bila rentabilna potrebno je da jedan poljoprivredni proizvođač organske hrane minimalno obezbijedi hranu za 50-tak ljudi ili za 10 porodica prosječne veličine od 5 članova.

Ključne riječi: Poljoprivredni proizvođači, organska hrana, „Organiko“ udruženja.

THE NEW WORKPLACES OPENING WITHIN THE ORGANIC AGRICULTURAL PRODUCTION OF THE FUTURE

Abstract: The organic agricultural production of the future in the continuous economic development framework gains its greater importance among the modern costumers of the agricultural products across the globe. By using experiences of the organic agricultural producers in developed countries, the agricultural producers in Bosnia and Herzegovina have the opportunity to open new workplaces and enter into the organic food production process grounded on the production principles established by the Japanese “Taikei” agricultural producers. The model presented in this paper represents the theoretical and methodological foundation of the organic food production in Bosnia and Herzegovina that should be organized by the “Local Agricultural Farms”, including “Organiko” agricultural associations that operate on the basis of “Taikei” business principles. The main task of the “Organiko” agricultural associations is to envision, organize, start up, follow the process, implement education of the producers, and supply consumers with the desired products. The final part of the paper deals with the distribution and content of the organic food packages that should be delivered to the home address of the costumers. For this production to be profitable, it is necessary for a single agricultural producer to provide a minimum food for 50 people or for 10 average families with 5 family members each.

Keywords: Agricultural producers, organic food, „Organiko“ associations.

1. UVOD

Težak položaj privrede a u okviru nje i poljoprivrede u Bosni i Hercegovini sve više se odražava na smanjenu ponudu novih radnih mjesta. Ova pojava je karakteristična naročito za ruralne predjele zemlje gdje je sve veći egzodus naročito mlade obrazovane radne snage. Uočavajući ovu pojavu mnogi patriotski opredjeljeni ljudi sve više razmišljaju o novim modelima otvaranja novih radnih mjesta, kako bi se zadržali mladi ljudi u zemlji. U ovom radu će biti ponuđeno moguće rješenje u pogledu otvaranja novih radnih mjesta u okviru poljoprivrede, kao jedne od privrednih grana koja još uvijek ima komparativne prednosti u Bosni i Hercegovini u odnosu na druge. Novi model će koristiti iskustva organske poljoprivredne proizvodnje iz Japana. Ovaj model je zasnovan na principima proizvodnje i plasmana organske hrane japanskih „Taikei“ organskih proizvođača. Predstaviti ćemo osnovne smjernice i mogućnosti proizvodnje i plasmana organskih proizvoda u Bosni i Hercegovini, uvažavajući sve specifičnosti naše poljoprivrede, kupovnu moć potrošača i ostale karakteristike proizvođača i potrošača, kao i specifičnosti ekonomsko-političkog sistema Bosne i Hercegovine.

2. ZNAČAJ ORGANSKE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

Organska poljoprivredna proizvodnja je sve zastupljenija u svim zemljama svijeta. Njen značaj je posebno veliki u ekonomski razvijenim zemljama. Zahvaljujući ekonomskom razvoju razvijene zemlje sve više se orjentišu organskoj poljoprivrednoj proizvodnji. Potrošači poljoprivrednih proizvoda u ovim zemljama sve više se okreću potrošnji „zdrave hrane“ proizvedene na organski način.

Organska proizvodnja u Evropskoj uniji uživa široku podršku, koja će u budućnosti biti još veća. Tržišna kretanja u svijetu pokazuju da je potražnja za kvalitetnom hranom u stalnom porastu, posebno u industrijski razvijenim zemljama, dok je proizvodna mogućnost mnogih područja drastično smanjena. Uzroci su u povećanoj upotrebi mehanizacije, erozivnim procesima koji kontinuirano odnose plodni dio zemljišta, dugotrajnoj upotrebi velikih količina pesticida i drugih vještačkih hemijskih materija opasnih po zdravlje ljudi i okolinu kao i primjeni vještačkih đubriva. Dosadašnje mjere koje su primjenjivane u konvencionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji dovele su do degradacije resursa koji imaju ograničenu sposobnost samoobnavljanja. Metode koje su do sada primjenjivane u poljoprivredi moraću u velikoj mjeri da se izmjene radi postizanja kako održivosti postojećih poljoprivrednih sistema tako i stvaranja mogućnosti proizvodnje zdrave hrane u budućnosti. Organska poljoprivreda je alternativa konvencionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji. Ona štiti sve postojeće resurse, nije štetna po životnu sredinu, tehnički je primjenljiva, socijalno prihvatljiva i ekonomski održiva.²³⁴

Prema procjenama agrarnih stručnjaka da bi poljoprivredna proizvodnja bila ekonomski održiva bilo da se radi o konvencionalnoj ili organskoj, zemljišni posjedi treba da budu u prosjeku veličine 2,5 do 3,5 hektara površine, mora biti intenzivna i multifunkcionalna kako

²³⁴ Birovljev. J & Štavljanin. B, (2011), Development of Organic Food Production in European Countries with Comparable Resources, Strategic, management, Vol. 16, No.3, pp 24.

bi se ostvario profit. Profit ostvaren organskom proizvodnjom emituje pored ekonomskih i indirektnih socijalnih i ekoloških efekata.²³⁵

3. POSLOVNE PRILIKE U OKVIRU „ORGANIKO“ POLJOPRIVREDNIH UDRUŽENJA

U okviru lokalne poljoprivredne zadruge posluje udruženje pod nazivom „Organiko“ koje objedinjuje porodična poljoprivredna imanja koja se bave samo proizvodnjom i plasmanom organske hrane.

Organska hrana se proizvodi na poljoprivrednim imanjima koja su prilagođena za ovaj vid poljoprivredne proizvodnje, ugledajući se na japanske proizvođače organske hrane koji se zovu „Taiki“.²³⁶

Organska poljoprivreda sutrašnjice je samoodrživa organska poljoprivreda koja ima za cilj proizvodnju organske hrane na malim poljoprivrednim imanjima koja proizvode, žive i rade u organskim uslovima. Organska poljoprivreda sutrašnjice je orijentisana na proizvodnju svih poljoprivrednih proizvoda koji su potrebni jednoj porodici. Na ovim poljoprivrednim imanjima proizvodi se sve od žitarica, voća, povrća, mesa, meda, ljekovitog i začinskog bilja i drugih prehrambenih proizvoda.

Ovaj model organske poljoprivrede se već primjenjuje u Japanu. „Taiki“ porodice na svojim imanjima sve proizvode na organski način bez upotrebe herbicida, pesticida, mineralnih đubriva i drugih materijala koji negativno utiču na zdravlje ljudi.

Na ovim imanjima koristi se sve što je proizvedeno od glavnih i sporednih proizvoda, biljnih ostataka, tako da se u ovoj proizvodnji ništa ne baca tj. sve se u potpunosti iskoristi. Na ovim imanjima se veoma mnogo koristi fizička radna snaga. Ukoliko se u obradi zemljišta koriste mašine one se pokreću ekološkim gorivom-biodizelom.

„Organiko“ poljoprivredna imanja proizvode sve poljoprivredne proizvode kao što su: pšenica, kukuruz, voće, povrće, meso, mlijeko, jaja, i svi ostali proizvodi koji se mogu proizvoditi na organski način. Na „Organiko“ poljoprivrednim imanjima sve se proizvodi kako za vlastite potrebe proizvođača tako i za potrebe drugih kupaca koji koriste organsku hranu. U „Organiko“ porodicama samo se kupuje kuhinjska i stočna so, dok sve ostalo za ishranu i zagrijavanje se proizvodi na vlastitom imanju.

„Organiko“ poljoprivredna imanja posjeduju u prosjeku oko tri hektara obradivih zemljišnih površina. Sa ovih površina na organski način može da se proizvede poljoprivrednih proizvoda dovoljno da se podmire svakodnevne potrebe za organskom hranom oko deset porodica koje u

²³⁵ Adžić.S, Birovljev.J, Stojić.D, Pejanović.R, Borozan.Đ, Davidović.M, (2014.), „Performanse i razvojne mogućnosti agrarne industrije u AP Vovodini“, Ekonomski fakultet Subotica i Poljoprivredni fakultet u Novom Sadu, Novi Sad-Subotica, str.101.

²³⁶ BHRT-a, prilog u televizijskoj emisiji o organskoj poljoprivrednoj proizvodnji u Japanu, preuzeto: 25.01.2017.

prosjeku imaju po pet članova. Na ovaj način organskom hranom sa jednog „Organiko“ poljoprivrednog imanja može da se hrani 50 ljudi.

Kupci organskih proizvoda uglavnom se vežu za jednog „Organiko“ proizvođača tako da od njega kupuju sve poljoprivredne proizvode koji se na tom imanju proizvode.

Dugogodišnjom saradnjom „Organiko“ poljoprivrednih proizvođača i njihovih kupaca stvara se uzajamno povjerenje koje stvara čvrstu i neraskidivu vezu između njih, tako da cijene organskih proizvoda nisu toliko bitne kako za „Organiko“ proizvođače tako i za njihove kupce. Stvoreno povjerenje je garancija da su cijene organiko proizvoda prihvatljive i proizvođačima i kupcima jer i jedni i drugi su svjesni vrijednosti organske hrane.

Primjer uspješne saradnje između organskih proizvođača i potrošača u Japanu može poslužiti našim lokalnim poljoprivrednim zadrugama da organizuju „Organiko“ poljoprivrednu proizvodnju na porodičnim imanjima u Bosni i Hercegovini.

S obzirom da je u posljednje vrijeme sve veće interesovanje stanovništva u Bosni i Hercegovini za potrošnju organske hrane. Lokalne poljoprivredne zadruge mogu na osnovu iskustva Japana u oblasti proizvodnje i prodaje organske hrane da osmisle i organizuju proizvodnju organske hrane na domaćim poljoprivrednim imanjima. Ovaj vid poljoprivredne proizvodnje zasigurno može omogućiti organskim poljoprivrednim proizvođačima da proizvode organske proizvode uz obezbjeđen plasman sigurnim kupcima uz garantovane cijene.

U ruralnim predjelima Bosne i Hercegovine postoje velike poljoprivredne površine koje nisu dugo godina hemijski tretirane a na kojima se može pokrenuti ovaj vid poljoprivredne proizvodnje i na taj način obezbjeđiti radna mjesta članovima porodice na vlastitom imanju. Ovaj vid poljoprivredne proizvodnje mogao bi da bude dobra poslovna prilika za veliki broj mladih ljudi koji žele da se zaposle na vlastitim imanjima što bi ujedno ublažio i zaustavio trend iseljavanja mladih ljudi iz Bosne i Hercegovine.²³⁷

4. PRIPREMA I DOSTAVA PAKETA ORGANSKE HRANE NA KUĆNE ADRESE KUPACA

„Organiko“ poljoprivredni proizvođači proizvode hranu tokom cijele godine bez obzira na godišnje doba. S obzirom da se neki poljoprivredni proizvodi sezonskog karaktera tj. proizvode se u različitim sezonama. Ove poljoprivredne proizvode „Organiko“ poljoprivredni proizvođači u dogovoru sa kupcima mogu da dostavljaju dnevno, sedmično, polumjesečno, mjesечно i kvartalno.

²³⁷ Mehmedović. H, Šijan. G, Veselinović. B., „Mogućnosti (samo)zapošljavanja u poljoprivredi“, XIV Međunarodna konferencija, „Korporativna sigurnost u BiH i zemljama Zapadnog Balkana sa ekonomskog, pravnog i komunikološkog aspekta“, Internacionalni univerzitet Travnik, Ministarstvo privrede Srednjobosanskog kantona u saradnji sa akademskim partnerima, Univerzitet Union Nikola Tesla, Beograd i Evropski univerzitet Skoplje, 16-17, decembar, 2016. godine, Vlašić-Travnik, BiH.

Poljoprivredni proizvodi se dostavljaju tokom cijele godine u količinama koje zahtijevaju kupci. „Organiko“ poljoprivredni proizvođači pakuju sve proizvode i u svježem stanju lično dostavljaju kupcima. Organska hrana se pakuju na način predstavljen u narednom primjeru.

Primjer: Prosječna porodica od pet članova u ljetnom periodu može da ima potrebe na sedmičnom, polumjesečnom ili mjesečnom nivou paket organske hrane koji treba da sadrži sljedeće proizvode:

- 5 kg mladog krompira, 1 kg mladog luka, 1 kg zelene salate, 1 kg boranije, 1 kg graška, 1 kg mrkve, 2 kg krastavaca, 2 kg paradajza, 1 kg paprika, 5 kg voća po želji kupca, 5 kg pšeničnog brašna, 2 kg kukuruznog brašna, 250 gr začina od suhog povrća, 50 gr mljevene crvene paprike, 200 gr ljutih paprika, 10 jaja, 1 kg mladog sira, 0,5 kg domaćeg kajmaka, 5 litara mlijeka, 2 kg pilećeg mesa, 2 kg crvenog mesa, i
- ostalih poljoprivrednih proizvoda koji se proizvode na imanju po želji kupaca.

Da bi porodice uvijek imale svježu hranu, „Organiko“ poljoprivredni proizvođači hranu dostavljaju najčešće jednom sedmično. Ukoliko kupci zahtijevaju, dostava može biti i polumjesečna a za neke trajnije proizvode jednom mjesečno.

Slika 1. Paket organskih poljoprivrednih proizvoda biljnog porijekla²³⁸

Izvor: <http://vitkigurman.com/organska-hrana/>

Zimski sedmični, polumjesečni ili mjesečni paket organske hrane po želji kupaca može da sadrži:

- 5 kg krompira, 1 kg crvenog luka, 200 gr bijelog luka, 1 kg praziluka, 5 kg zimske kisele salate (kiseli kupus, turšija, mješana salata, kiseli krastavci, cvekla, duveč i druge salate po želji kupaca), 5 kg pšeničnog brašna, 2 kg kukuruznog brašna, 1 kg graha, 1 kg bundave, 10 jaja, 2 kg pilećeg mesa, 2 kg crvenog mesa, 2 kg suhomesnatih proizvoda, 1 kg mladog sira, 0,5 kg maslaca, 2 kg svježe ribe, 1 kg kajmaka, 2 kg sušenog voća, 3 kg svježeg voća (jabuke, kruške), i
- ostalih poljoprivrednih proizvoda koji se proizvode na „Organiko“ imanjima po želji kupaca.

²³⁸<http://vitkigurman.com/organska-hrana/preuzeto:29.01.2017.>

Slika 2. Paket organskih poljoprivrednih proizvoda životinjskog porijekla²³⁹

Izvor: <http://modney.pp.ua/diyety/12574-u-yakih-produktah-mstitsya-blok-tvarinnogo-roslinnogo-pohodzhennya-tablicya-foto-vdeo.html>

Predstavljeni primjer može da posluži kao orijentir „Organiko“ poljoprivrednim proizvođačima, dok stvarne količine hrane koje se dostavljaju kupcima zavise od veličine porodice, njihove želje i mogućnosti plaćanja.

5. ULOGA LOKALNE POLJOPRIVREDNE ZADRUGE U POSTUPKU OTVARANJA NOVIH RADNIH MJESTA U OKVIRU ORGANSKEPOLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

Lokalna poljoprivredna zadruga se bavi onim djelatnostima u kojima se otvaraju nova radna mjesta na kojima se unapređuje rad malih porodičnih poljoprivrednih imanja na kojima se proizvodi organska hrana. Osnovni zadatak zadruga je organizovanje poljoprivredne proizvodnje na posjedima članova zadruga. One snabdjevaju članove zadruga sredstvima za proizvodnju, vrše plasman i prodaju viška poljoprivrednih proizvoda od članova zadruga i doradu i preradu poljoprivrednih proizvoda.²⁴⁰ Lokalne poljoprivredne zadruga su specifične organizacije koje nastaju u cilju efikasnije zaštite sopstvenih, ekonomskih, socijalnih i drugih interesa poljoprivrednih proizvođača u ruralnim predjelima zemlje.²⁴¹

Organska poljoprivredna proizvodnja zahtjeva mnogo fizičkog rada, naročito u periodu sjetve i ubiranja plodova. U ovom periodu moglo bi se omogućiti kupcima-potrošačima proizvoda ukoliko oni to žele da rade na „Organiko“ poljoprivrednim imanjima kako bi pomogli proizvođačima na vrijeme da obave sve potrebne radove. Na ovaj način se pokazuje kupcima ukoliko su imali sumnju da li su proizvodi koje oni kupuju potpuno proizvedeni na prirodan organski način čime se povjerenje između njih i proizvođača još više učvršćuje. Ovo je najbolji način promocije „Organiko“ poljoprivrednog proizvođača.

Lokalna poljoprivredna zadruga preko „Organiko“ udruženja cijelo vrijeme rada „Organiko“ poljoprivrednih proizvođača prati njihov rad, usmjerava ih, savjetuje i predlaže nove mjere za unapređenje njihovog poslovanja. Također, zadatak lokalne poljoprivredne zadruga uz pomoć „Organiko“ udruženja je da stalno organizuje seminare i edukaciju „Organiko“ proizvođača

²³⁹ <http://modney.pp.ua/diyety/12574-u-yakih-produktah-mstitsya-blok-tvarinnogo-roslinnogo-pohodzhennya-tablicya-foto-vdeo.html>, preuzeto: 29.01.2017.

²⁴⁰ Randelović. V, (2001) „Ekonomika poljoprivrede i zadrugarstvo“, Poljoprivredni fakultet Beograd.

²⁴¹ Božić.D, Bogdanov.N, Ševarlić.M, (2011), „Ekonomika poljoprivrede“, Poljoprivredni fakultet, Beograd, str. 277.

kako bi oni permanentno pratili i primjenjivali nova naučna znanja i dostignuća u oblasti organske proizvodnje hrane.

Lokalna poljoprivredna zadruga mora da bude objedinjavajući faktor između „Organiko“ proizvođača, „Organiko“ udruženja i potrošača poljoprivrednih proizvoda. Njen zadatak je da omogući „Organiko“ poljoprivrednim proizvođačima preradu i plasman viška svih proizvoda koji se proizvedu na „Organiko“ poljoprivrednim imanjima. Ukoliko je potrebno obezbjediti uslove i sve potrebne certifikate „Organiko“ poljoprivrednim proizvođačima lokalna poljoprivredna zadruga radi na njihovom obezbjeđivanju. Na ovaj način zadruga ne ostavlja „Organiko“ poljoprivredne proizvođače bez utočišta i savjetodavno-pravne zaštite u trenutcima kada zapadnu u poteškoće u redovnom poslovanju. Ovo je jedan od načina sticanja međusobnog povjerenja između „Organiko“ poljoprivrednih proizvođača, „Organiko“ udruženja, potrošača organskih proizvoda i lokalne poljoprivredne zadruge.²⁴²

6. ZAKLJUČAK

Zahvaljujući modelu otvaranja novih radnih mjesta u okviru organske proizvodnje hrane koji je predstavljen u ovom radu možemo se nadati boljoj i sretnijoj budućnosti našim mladim pokoljenjima. Razlog zbog čega smo optimistični je u tome da prirodne i ljudske resurse koje posjeduje Bosna i Hercegovina nismo do sada konstatovali a kamoli da smo ih pokušali staviti u funkciju razvoja zemlje. Pored otvaranja novih radnih mjesta ovaj model se može iskoristiti u cilju očuvanja životne sredine i proizvodnje i upotrebe **zdrave hrane** koja je pored ekonomskog i zdravstvenog aspekta velika razvojna šansa Bosne i Hercegovine. Model proizvodnje organske hrane omogućava svima da se zdravo hrane. On ujedno pruža poslovnu priliku poljoprivrednim proizvođačima da se opredjele za proizvodnju poljoprivrednih proizvoda koji su atraktivni kako kod nas tako i u svim razvijenim zemljama u svijetu. Organska poljoprivredna proizvodnja sutrašnjice je nešto što nas vraća našim korijenima, uz upotrebu savremenih naučno-tehničkih dostignuća. Iskustva koja posjeduju japanski poljoprivredni proizvođači organske hrane „Taikei“ sa neznatnim korekcijama se mogu upotrijebiti u Bosni i Hercegovini i na taj način otvoriti nova radna mjesta koja bi pomogla u rješavanju problema velike nezaposlenosti naročito u ruralnim predjelima zemlje.

LITERATURA

- [1] Adžić.S, Birovljev.J, Stojić.D, Pejanović.R, Borožan.Đ, Davidović.M, (2014.), „Performanse i razvojne mogućnosti agrarne industrije u AP Vovodini“, Ekonomski fakultet Subotica i Poljoprivredni fakultet u Novom Sadu, Novi Sad-Subotica.
- [2] Birovljev. J & Štavljanin. B, (2011), Development of Organik Food Production in European Countries with Comparable Resources, Strategic, management, Vol. 16, No.3.
- [3] Božić. D, Bogdanov. N, Ševarlić. M, (2011), „Ekonomika poljoprivrede“, Poljoprivredni fakultet, Beograd.
- [4] Mehmedović.H,(2017) „Poslovne prilike i mogućnosti samozapošljavanja u poljoprivredi“, Internacionalni univerzitet Travnik.

²⁴²Mehmedović. H, (2017), „Poslovne prilike i mogućnosti samozapošljavanja u poljoprivredi“, Internacionalni univerzitet Travnik, str.259-265.

- [5] Mehmedović.H, Šijan.G, Veselinović.B, „Mogućnosti (samo)zapošljavanja u poljoprivredi“, XIV Međunarodna konferencija, „Korporativna sigurnost u BiH i zemljama Zapadnog Balkana sa ekonomskog, pravnog i komunikološkog aspekta“, Internacionalni univerzitet Travnik, Ministarstvo privrede Srednjobosanskog kantona u saradnji sa akademskim partnerima, Univerzitet Union Nikola Tesla, Beograd i Evropski univerzitet Skoplje, 16-17, decembar, 2016. godine, Vlašić-Travnik, BiH.
- [6] Ranđelović. V, (2001) „Ekonomika poljoprivrede i zadrugarstvo“, Poljoprivredni fakultet Beograd.
- [7] BHRT-a, prilog u televizijskoj emisiji o organskoj poljoprivrednoj proizvodnji u Japanu, preuzeto:25.01.2017.
- [8] <http://vitkigurman.com/organska-hrana/> preuzeto:29.01.2017.
- [9] <http://modney.pp.ua/diyety/12574-u-yakih-produktah-mstitsya-blok-tvarinnogo-roslinnogo-pohodzhennya-tablicya-foto-vdeo.html>, preuzeto:29.01.2017.